

ISSN 1563-0269 • Индекс 75871; 25871



ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХАБАРШЫ

ТАРИХ СЕРИЯСЫ

ВЕСТНИК

СЕРИЯ ИСТОРИЧЕСКАЯ

BULLETIN

HISTORY SERIES

3(78) 2015



ХАБАРШЫ

ТАРИХ СЕРИЯСЫ № 3(78)

ISSN 1563-0269
Индекс 75871; 25871



25.11.1999 ж. Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде тіркелген

Куәлік №956-Ж.

Журнал жылына 4 рет жарыққа шығады

ЖАУАПТЫ ХАТШЫ

Кәрібаев Б.Б., т.ғ.д., профессор (Қазақстан)
Телефон: +727-377 33 38 (1288)

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Жұмаділ А.Қ., ғылыми редактор (Қазақстан)
Омарбеков Т.О., ғылыми редактордың
орынбасары (Қазақстан)
Таймағамбетов Ж.Қ. (Қазақстан)
Жұмағұлов Қ.Т. (Қазақстан)
Миша Майер (Германия)

Әбдуақап Қара (Түркия)
Мұхатова О.Х. (Қазақстан)
Сұлтанғалиева Г.С. (Қазақстан)
Қалыш А.Б. (Қазақстан)
Ахмет Ташағыл (Түркия)
Юлай Шамиль Оғлы (АҚШ)
Уяма Томохико (Жапония)



**КАЗАК
УНИВЕРСИТЕТІ
Б А С П А У Й І**

Ғылыми басылымдар бөлімінің басшысы

Гүлмира Шаккозова
Телефон: +77017242911
E-mail: Gulmira.Shakkozova@kaznu.kz

Редакторлары:

Гүлмира Бекбердиева, Еркін Жайнақов

Компьютерде беттеген:

Айгүл Алдашева

Жазылу мен таратуды үйлестіруші

Мәлдір Өміртайқызы
Телефон: +7(727)377-34-11
E-mail: Moldir.Omirtaikyzy@kaznu.kz

ИБ № 8653

Басуға 20.10.2015 жылы қол қойылды.
Пішімі 60x84 1/8. Көлемі 25,8 б.т. Офсетті қағаз.
Сандық басылыс. Тапсырыс №3188. Таралымы 500 дана.
Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспа үйінің баспаханасында басылды.

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2015

CONTENTS

550 years to the Kazakh khanate

Karibayev B. Characteristic of the era of the Kazakh Khanate	4
---	---

Section 1 Historical Sources Study and Historiography

<i>Mukhatova O.H.</i> Documentation and Special Historical Disciplines.....	10
<i>Miymabayeva F.N.</i> Source study characteristics of materials Senatorial audit of Turkestan 1908-1910 years.....	16
<i>Zhakupova G.T.</i> Access to archival documents in foreign countries.....	24
<i>Zhakupova G.T., Polyakova A.R.</i> Trends in staffing the state archives	30
<i>Mukhatova O.H.</i> «Treatise on the views of residents of a virtuous city» - the historical and historiographical source	36
<i>Abdimomynov N.T.</i> Political activity of Nogai in the history of the Golden Horde (2nd half of XIII century).....	44
<i>Zhappasov Zh.E., Tasilova N.A., Tojshubekova Zh.K.</i> «Materials on the kyrgyz (kazakh) land use» as the source of the economical history of kazakhs in the end of XIX c. – the beginning of XX c.	50
<i>Omarova G.E.</i> Historiographer- orientalist Beisembiev T.K. (devoted to the 60th anniversary of his birth)	56
<i>Nogaybaeva M.S.</i> On the relationship of Kiev Rus with the nomadic world	62
<i>Moshna N.I., Kaskabasova A.A.</i> Military colonization of southern Kazakhstan by the Russian empire in the mid- XIX century: historiography	70
<i>Abdildabekova A.M., Kassymova D.B.</i> Western researchers on the sources of soviet proletarian feminism in early XX century	78
<i>Kassymova D.B., Teleuova E.D.</i> Formation of the «soviet woman» image in the contemporary western historiography.....	84

Section 2 Ancient and Medieval History of Kazakhstan

<i>Kartabayeva E.T.</i> About the ethnicity of the ancient Saks	90
<i>Habizhanova G.B., Ahmetova M.Zh.</i> Post-Mongol formation of ethno-political alliances Turkic tribes.....	98
<i>Abdimomynov N.T.</i> History of the Golden Horde in Western historiography (the XIX-XX centuries).....	106
<i>Karibayry B.B.</i> Mothers and Khanums in the Age of the Kazakh Khanate	112
<i>Muhambetgalieva A.K.</i> The outstanding role of kasym khan in strengthening the kazakh state	118

КИЕВ РУСІНІҢ КӨШПЕЛІЛЕР ӘЛЕМІМЕН БАЙЛАНЫСТАРЫ ТУРАЛЫ

Киев Русі мен көшпелілер әлемінің қарым-қатыныстарының¹ тарихи тамырлары тереңге кетеді. Орыс тарих ғылымында жалпы көшпелілер деген атаумен берілген түркі тайпалары ғұндардың ұрпағы болып саналатын хазарлар, олардан кейін тарих сахнасына шыққан орыс жылнамаларында торктер, византия жылнамаларындағы уздар, шығыс шығармаларындағы оғыздар, сондай-ақ өз негізін қаңлы тайпалары бірлестігінен алатын печенегтер, белгілі куманы-половцы-қыпшақтар. Екінші мыңжылдықтың басында Еуропа мен Азия арасындағы шекара Орал арқылы емес, дала мен орман-дала линиясы арқылы өткен. Қазіргі Украинаның Кременчугтен төмен Қара теңізге дейінгі аралықтағы дала аумағын азиялық көшпелі тайпалар мекендеген. XI ғасырдан бастап бұл жерлердің нағыз иесі жоғарыда атап өткен печенегтер, кейін қыпшақтар болды. Осылайша Русь көшпелілерімен үнемі соғысып қана қоймай, олардан өзара байланыстарға түсе отырып, олардан көп нәрсені қабылдайды. Бұл қарым-қатынастар ішінде сауда байланыстары да, әулеттік некелер де және т.б., болды.

Ресейде тарих ғылымы оның империялық статус алған кезінде пайда болғаны белгілі. Ресми тарихнама метрополия мен отар статусындағы халықтар арасындағы қандай да болмасын байланыстар туралы сөз қозғаудың туралы ишараның өзін қабылдамайтын [1]. Ресей тарихында мәдениет және мәдениеттердің өзара әсері мәселелеріне қызығушылықтың бірнеше толқыны болғанын байқаймыз. Ресейдің еуропамен тығыз мәдени алмасу процесі Петр I тұсында басталып, XVIII ғасырдың өн бойында жалғасын тауып отырды. Алайда XIX ғасырдың екінші жартысынан бастап Ресейдің батыспен байланысы біржақтылық сипат ала бастады. Басқаша айтқанда Ресей батыстық үлгілерді өзіне «киіп» көріп жатты. Ресейдің ерекшелігі әлі де болса сезіле қоймады. Бірте-бірте Ресейде еуропалану үлгісін қабылдауға болмайтындығы, себебі оның өзіндік мәдени даму жолы барлығы туралы ой бой көтере бастады. Оның өзіндік мәдени даму ерекшелігін орыстар да, еуропалықтар да түсіне бастайды. Мәдениеттердің өзара тарту әсері енді өзара алпақ-

¹ Мақала 4822/ГФ4 «Түркі-славян әлемі этнотарихи және социомәдени сұхбаттастықтың үлгісі ретінде жобасы бойынша дайындалды.